

hengerítette el a követ, vagy miképpen történhetett meg Jézus feltámadásának a csodája, és mi a biztosítéka annak, hogy ez velünk is megtörténjen. Nem kísértjük az Istent, és nem ostromoljuk csodaváró fohászainkkal. Annál inkább fontosabb számunkra az, hogy az Úr angyala elhengerítette a követ a sírról – vagyis nem maradhatunk kételkedésben a felől, hogy a halál után is van folytatás. Az, hogy az Úr angyalát ma testi szemünkkel nem láthatjuk, az nem keseríthet el, ez nem képezi hitünk tárgyát.

Hisszük, hogy szeretteink sírjáról is elhengeríti az Úr angyala a követ, és majd a mi sírhantunkról is. Mert vigyáz ránk halálunk után is az örökkévaló és gondviselő Isten. Ámen.

DR. SZABÓ ÁRPÁD

IGAZSÁG ÉS SZABADSÁG*

Jn 8, 32

Reményikkel szólok: *Oly csendben nő a versem, mint a fű, / Úgy duzzad, mint rügy duzzad a fán, / Nem szavalok – szavaltunk eleget, / Nagyon sokat – március idusán.*

Ma inkább Isten lelkének a birtokában arról kell beszélnünk, hogy komolyan kell vennünk az életet. Azt hiszem, egyének, népek, nemzetek s az egész emberiség rászorult arra, hogy komolyan vegye önmagát.

Az élet komolyan vétele: felelősségérzet. Tehát számolnunk kell mindannak a következményével, amit megteszünk vagy elmulasztunk. Minél világosabban látja valaki a maga helyét az életben, s minél tisztább lelkiismerettel vállalja érte a felelősségérzetet, annál nagyobb ember, még ha szűk körben folyik is le élete.

A felelősségérzet és a lelkiismeretesség azonban nem jelent tétovázást, bizonytalanságot, határozatlan akaratot. Nemesak az életet magát kell komolyan venni, hanem azt is, ami az életet erre érdemessé teszi: az élet eszményi tartalmát.

Igazságainkat kell komolyan venni, az erkölcsi törvényeket kell komolyan venni, a küldetést és a szolgálatot kell komolyan venni. Mindez így foglalható össze: eszményeinket kell komolyan vennünk.

Minden március idusán ez az eszmény az 1848-as forradalom és szabadságharc örökségeként s a mának szóló üzenetként ölt bennünk és értünk testet. Ma ez az üzenet, mint Isten lelkének új életet teremtő ihletése így foglal-

---

* Elhangzott Székelykeresztúron, 2002. március 15-én.

mazódik meg: keressük és tartsuk ébren a minket szabaddá tevő isteni igazságot, s ápoljuk és erősítsük önmagunkban és egymásban a nemzetünkhöz tartozás öntudatát.

A mai nap az emlékezés ünnepe. De ez az ünnep ne legyen pusztán múlt idézés, ne legyen néhány ismerős szólamnak az ismétlése, hanem legyen egy komoly, a szenvedések tűzében megpróbált és megtisztult nép öntudatos hódolata saját történelmének tanulsága és szép öröksége előtt. Csak így lesz a mai nap áldás reánk nézve, a lélek tiszta fürdője, amelyből újjászületünk, és amelytől szárnyai nőnek a léleknek.

Jézus üzenete az evangéliumon keresztül különösen alkalmas arra, hogy a mai emlékűnnepeinket a legmagasabb csúcsra emelje fel, s mintegy az örökkévalóság szempontjai alá helyezze, ahol egy síkba kerül a múlt, jelen és a jövő, amikor tudatosítja bennünk, hogy „az igazság szabaddá tesz”.

De mi az igazság, ami szabaddá tesz? E fogalom kiinduló pontja: nemzeti elhivatásunk tudata. Isten a történelem ura, minden nép/nemzet élete és történelme mögött az ő terve, célja rejlik. Történelmünk eszerint nem más, mint Isten-örökkévaló akaratának, velünk való céljának megtestesült képe. Minden népnek tehát jussa van az élethez, parancsa van az életre, jövőre. Nincs hatalom, amely ezt megakadályozza, vagy letagadja. Megismerni az igazság első vetületét, azt jelenti, hogy tudjunk minél tisztábban, őszintén, nyitottan és természetesen embernek és magyarnak lenni.

Életünknek ez az alapigazsága, itt és most, tovább gondolkodásra és tovább lépésre késztet. A mi kérdésünk az új évezred elején az, hogy mi módon lehetünk emberek és magyarok itt, a Kárpát-medencének ezen a csodálatos táján, amit szülőföldünknek vallunk és vállalunk? 1848-ban a márciusi ifjakat is ez a kérdés foglalkoztatta: hogyan élhetik meg életük igazságát a szabadság felelősségével?

A mi álláspontunk ma így hangzik: a szabadság csupán formai jelentés mindaddig, amíg egyszerű létkérdésről van szó. Magasabbá az által válik, amikor a szabadság, az erkölcsi érték feltétele lesz. Nincs erkölcsi érték szabadság nélkül, de jaj annak a szabadságnak, amely nem az erkölcsi érték szolgálatában áll. Nem szeretet az, amit kényszerítenek, nem hűség, amelyik félelemből származik, és nem áldozat, amely nem szabad elhatározásból születik.

Legyünk tehát szabadok az erkölcsi érték igazságán állva, hogy önmagunknak parancsolhassunk, s a jót magáért a jóért akarjuk. Legyünk szabadok, hogy felelősek lehessünk.

Az igazság megismerése kialakítja, ill. minősíti bennünk a nemzetünkhöz való tartozás öntudatát.

A nemzeti öntudat az a belső, személyes erő, mely a nemzet életét táplálja és fejleszti. Ezért létkérdés, amely meghatározza a jelent, de még inkább a jövőt. Ha a nemzeti öntudat meggyengül, akkor romlásba, bukásba és széthullásba visz, de ha erőteljesen életképes, akkor megtartja és felemeli a nemzetet.

Az első betegsége tehát a nemzeti öntudatnak, hogy nem elég erős. Ha végignéznünk a magyar történelmen, feltűnik, hogy mindenik nagy személyiség a nemzeti öntudat ébresztését tűzte ki célul, és annak lehanyaglását panaszolja. Zrínyi, Kazinczy, Széchenyi, Kossuth, Petőfi, egyszóval a nagy magyar próféták mindig azt hányták a nemzet szemére, hogy öntudata meggyengült. Nem ismeri, nem becsüli, nem akarja és nem szolgálja eléggé önmagát.

A nemzeti öntudat fontos követelménye, hogy egyetemes legyen. Ne történjék meg az, hogy a nemzeti öntudat csak néhány ember kiváltsága és nem közös kincse a nemzet minden tagjának. Mindenki csak a maga öntudatával járulhat hozzá a nemzet öntudatához. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy ez a nemzeti létnek ne csak egyik vagy másik részére vonatkozzék, hanem terjedjen ki annak egész életére: a nemzet nyelvére és történelmére, irodalmára és művészetére, erkölcsi és társadalmi közéletére, gazdaságára, egyszóval az emberi művelődés egész mezejére.

Szorosan kapcsolódik a gondolathoz az a felismerés, hogy ezen a téren is milyen fontos szerepe van a nevelésnek. Miután ezt a munkát nem lehet erőszakkal végezni, csak ihletéssel, lelkesítéssel, példaadással és bizonyosság-tétellel, ebből következik, hogy iskoláink, egyetemünk, sőt már óvodáink, de templomaink is a nemzeti öntudat kimunkálása műhelyévé is kell legyennek. A hit, tudás és erkölcs mellé adják létünk és megmaradásunk e fontos ismertetőjegyét: a nemzeti öntudatot.

Ismét egy új és rendkívül fontos kérdés az, hogy a nemzeti öntudat egységes legyen. Alig van a nemzeti öntudatnak súlyosabb betegsége, mint a belső meghasonulás.

Ma már mindenki hallott valamit a tudathasadásról, arról a szörnyű betegségről, hogy egy ember lelke ketté válik, s ezzel együtt két öntudata támad.

Megtörténhetik egy nemzettel is, hogy kétlelkűvé válik. Valami mély elentét két vagy több táborra osztja a nemzetet. Egyik rész nem ismeri, nem akarja ismerni a másikat. Minden hibát benne lát, küzdelmes életünk sikeretelenségeiért őt okolja. Nem tartja magyarnak, nem tartja érdemesnek arra, hogy éljen. Ezért jó nagyon megvizsgálni magunkat, nem fenyeget-e az a tudathasadás, Nem áll-e fenn annak veszélye, hogy megcsonkázott törzs magyarja más akar lenni, mint a szétszórtságban élő magyar?

Ezért szükséges az, hogy a nemzeti öntudat vallásos legyen. Azt akarom ezzel kihangsúlyozni, amint már erről szóltam, hogy a nemzet életét minden magyar az örökkévalóság szempontja alól nézze. Vallja azt, hogy a nemzet nem földi öröknek a terméke, hanem Isten teremtő gondolata. Olyan tényező, amely hozzátartozik a világmindenség rendjéhez, szépségéhez és teljességéhez. Ez a világ nem lenne az ami, ha a népek nagy családjában nem foglalna helyet a magyar. Ezért ajándékozott meg Isten minket is az ő lelkével, hogy megismerjük az igazságot, és annak birtokában szabadon élhessük meg nemzeti öntudatunkat. Mert ez a lélek nem a félelemé, hanem az erőé, a szereteté és az értelmes életé.

Mindehhez azonban csak az önvizsgálaton keresztül vezet az út. Tudnunk kell azt, hogy a múlt és jelen szolgaságából mi a mi vétünk. Mert önma-gunk bűne ellen csak a történelem és az Istenhez való megtérés segít. Kölcsey szavai mélyen a lelkünkben harangoznak: „Mebühnhödté már e nép a múltat s jövődöt”. Mondjuk ma azt, hogy csak a múltat, mert nem figyel-tünk eléggé oda az életünkben munkáló igazságra, amely Isten akaratát s velünk való céljait hordozta.

Nemzeti ünnepükön most elének áll a jelen, s rajta keresztül számon kér a jövőd. Csak úgy tudunk szembesülni az azokat hordozó és mögöttük álló Istennel, ha ünneplésünket megneemesíti az elkötelezés: megismerjük az igaz-ságot, hogy ebből megújuljon nemzeti öntudatunk, mert csak ezekben van a mi szabadulásunk és szabadságunk.

Záró üzenetként hallgassuk Szentimrei Jenő sorait:

„Az új szót keresem! / Új szót, porban és csillagok között! / Az új magyar szót, pallosnál élesebbet, / fegyvernél biztosabbat, imánál áhítatosabbat, / és írott törvénynél hatalmasabbat. / Az új magyar szót, mely nem lesz olyan / gyámoltalan, hogy visszasírja a régít, / de túlkiaált vágyakon, álmokon új jövőbe... / A többéletet énekelem, árva nemzetem néked, / eljövendő, erős nemzedékek nemzeti dalát! / Isten, áldd meg a teremtett világot, / hogy áldott legyen benne a magyar!”. Ámen

ÍME AZ EMBER*

Zsolt 8,5; Jn 19,5

„Selymit a barka már kitakarta, / sárga virágját bontja a som. / Fut, fut az áram / a déli sugárban / s hőkken a hó a hideg havason.” (Áprily Lajos: Március)

Mert megmozdult a föld. Átfutott rajta egy megnevezhetetlen derengés, és íme, fű, fa, virág diadalmas erővel tör a magasba, hirdetvén az élet győ-zelmét az elmúlás felett. A tavaszi napsugár, a langyos esőcseppek, a visz-szatérő költöző madarak mind azt sugallják, hogy az élet szép, s e szépségért küzdeni és áldozni kell, hogy a mienk maradhasson.

A megújuló életéről önkéntelenül is magunkra, az emberre irányul a gon-dolatunk, hiszen mi vagyunk látói és értői mindannak, ami körülöttünk, ve-lünk és értünk történik. Vajon kik vagyunk mi, honnan jövünk és hová me-gyünk? Szókratész óta nem volt olyan képviselője a gondolkodásnak, aki ezt a kérdést figyelmen kívül hagyta volna.

Nem csoda, ha a zsoltáríró gondolatát is megragadja. Isten végtelen hal-talmáról, dicsőségéről elmélkedik, s amint széttekint a világon szemlélvén

* Elhangzott a kolozsvári rádióban, 2002. március 24-én, virágvasárnapján.